

Yeni İlköğretim Programı (2005) Uygulamalarının İlköğretim 4. ve 5.Sınıf Öğrencilerinin Öz-Yeterliliklerine Etkisi¹

Barış Çetin²

Özet

Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeylerine etkisinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modellerinden izleme yaklaşımına uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 274 erkek ve 252 kız olmak üzere toplam 526 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, Bandura (1990) tarafından geliştirilen ve Çetin (2007) tarafından Türkiye'ye uyarlanan "Çocuklar İçin Öz-Yeterlilik Ölçeği" ve bu ölçeğin 9 alt boyutu ve yapılandırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; yeni ilköğretim programı uygulamaları öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerini artırmıştır, yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyine etkisinin cinsiyete, okul türüne, anne eğitim durumuna, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öz-Yeterlilik, Çocuklar İçin Öz-Yeterlilik Ölçeği, Yeni İlköğretim Programı Uygulamaları

Effects of New Primary Education Curriculum (2005) Applications on the Self-Efficacy Levels of 4th and 5th Graders in Primary Education

Abstract

This study aimed to examine the effects of the constructivist learning theory new primary education curriculum applications on the self-efficacy levels of 4th and 5th grade students in primary education upon various variables. The research was undertaken in accordance with the monitoring approach, which is one of the scanning models. The participant group for the research comprised 526 students (274 male and 252 female). The research used the "Self-Efficacy Scale for Children", developed by Bandura (1990) and adapted into Turkish by Çetin (2007), its 9 sub-sections, and a personal information form developed by the researcher. The research found that the new primary educational curricula applications increased students' self-efficacy levels. Findings also indicated that the effects of the new primary education curriculum applications on the self-efficacy levels of students were not significantly different according to the variables of gender, school type, and paternal or maternal educational status.

Key Words: Self-Efficacy, Self-Efficacy Scale for Children, New Primary Education Curriculum Applications

¹ Bu makale, Çetin, B. (2007).Yeni İlköğretim Programı (2005) Uygulamalarının İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Çalışma Alışkanlıkları İle Öz-Yeterliliklerine Etkisi ve Öğrencilerin Program Hakkındaki Görüşleri. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

² Arş.Gör.Dr. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, E-posta: bccetin@comu.edu.tr.

Giriş

Öğrencilerin akademik başarısını çeşitli faktörler etkiler. Bu faktörlerden biri de öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyleridir. Öğrencilerin derslere yönelik özgüven geliştirebilmeleri için öz-yeterliliklerinin yeterli düzeyde olması gerekir. Yeni ilköğretim programının örtük amaçlarından biri de öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerini yükseltmektir.

Yeni ilköğretim programı öğrencilerin bağımsız düşünebilme, karar verebilme, öz değerlendirme, öz düzenleme, öz-disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek, kendi kendini değerlendirme becerisini kazandırmayı amaçlamaktadır. (Kılıç, Bulut, 2006). Bu kavramların hepsi öz-yeterlilik ile ilişkili kavramlardır. Bunların gerçekleşmesi için öğrencilerin öz-yeterliliklerinin bilinmesi gerekir. Programda farklı değerlendirme tekniklerinden öz-değerlendirme tekniğine de yer verilmiştir. Öğrencinin öz-değerlendirme becerisi yeteneklerini keşfetmesine yardım eder, performansını kendisi tarafından değerlendirilmesine olanak sağlar. Öz-değerlendirme becerilerinin kazanılmasında öğrencinin öz-yeterliliklerinin yeri büyüktür. Öğrencinin öz-yeterlilik seviyesinin bilinmesi öz-değerlendirme becerilerin kazanılmasında önemli etkiye sahiptir. Öz-yeterlilik seviyelerinin tespit edilmesi, yeni ilköğretim programının başarı ile uygulanmasına ve öğrencide istenen kazanımların kazandırılmasına etki edeceği düşünülmektedir.

Yeni ilköğretim programının felsefi temeli yapılandırmacı öğrenme kuramıdır. Yapılandırmacı öğrenme kuramı ile öz-yeterlilik arasındaki ilişki şu şekilde açıklanabilir: Yapılandırmacı öğrenme kuramı, bireyin aktif olarak bilgi üretmesi ve eski bilgilerle yeni bilgilerini birleştirmesi ile daha etkin öğrenebileceklerini savunmaktadır. Öğrenme, bilgi üretmeye dayalı aktif bir süreçtir (Küçüktepe, 2003). Bireyin bilgiye ulaşmasında çeşitli faktörler etkilidir. Bu faktörler içerisinde en önemlilerinden biri olan bireyin öz-yeterliliğidir. Bireyin bilgiyi üretmesi, öğrenme sürecinde aktif olabilmesi, problem çözebilmesi için kendi yetenek ve kapasitesini kullanması gerekir. Bu süreçte bireyin öz-yeterlilik düzeyi onun bilgiye ulaşmasında ve bilgiyi kullanmasında önemli bir etkidir.

Vygotsky, öğrenme-öğretme süreçlerinde yetenekli ve daha az yetenekli çocukların grup yapılarak birbirlerinin öğrenmesine yardım ettiği sosyal bir ortamın yaratılmasını önermektedir (Jaramillo, 1996; Akt. Yurdakul, 2004). Çocuklar çevrelerini gözleyerek daha iyi öğrenirler ve eleştirel düşünebilirler. Bu süreçte öğretmen ve diğer öğrenenler model olmalıdır (Yurdakul, 2004). Sosyal öğrenmenin büyük bir bölümü akranlar arasında meydana gelir. Öz-yeterliliğin oluşmasında akran modelleri önemli bir yere sahiptir. Aynı yaştaki çocuklar birbirlerini karşılaştırmakta böylece kendi kapasiteleri hakkında fikir sahibi olmaktadır. Çocuğun öz-yeterliliklerinin gelişmesinde akranlar önemli rol oynar (Bandura, 1994, Schunk, 2003, Pajares, 2003).

Bilginin bireyin zihninde kendisi tarafından yapılandırılmasında bireyin öz-yeterlilik düzeyi önemli yere sahiptir (Bandura, 1994). Bireyin öğrenmeyi öğrenebilmesi sürecinde kabiliyetlerine olan inancının yüksek olması gerekmektedir. Eğer bireyin öz-yeterlilik düzeyi düşük olursa birey öğrenme-

öğretme sürecinde aktif; kendi öğrenmesinde ise sorumlu olmaktan kaçınacaktır. Yapılandırmacı öğrenme kuramının başarısının önemli belirleyicisi öz-yeterliliklerdir. Öğrencinin kendi kapasitesinin değerlendirmesi hem yapılandırmacılıkta hem öz-yeterlilikte önemlidir. Öz-yeterlilik kapasitesini bilen birey, kendini objektif değerlendirir ve kendisinin olumlu ve olumsuz yönlerini bilir.

Bilişsel farkındalık, öğrencinin kendini öğreneceği şeye vermesini, dikkat ve tutum geliştirmesini, öğreneceği şey hakkında ön değerlendirme yapmasını, nasıl öğreneceğini planlaması ve bu stratejileri düzenlemesini içermektedir (Gelen, 2003). Yapılandırmacı öğrenme kuramının temelini kendi kendine öğrenme diğer bir deyişle bilişsel farkındalık oluşturmaktadır. Birey bilgiye sadece okulda değil hayatın her alanında ulaşması gerekir. Birey öğrenim hayatından sonra da bilgiye nasıl ulaşacağını bilmesi gerekmektedir. Bu süreçte bireyin bilgiye ulaşması ve ulaştığı bilgiyi zihninde yapılandırmasında öz-yeterlilik önemli etkiye sahiptir. Öz-yeterlilik bireyin bilgiye ulaşma çabasını, motivasyonunu, bilişsel farkındalık becerisini etkilemektedir. Düşük öz-yeterlilik bireyin kendi kendine öğrenmesini olumsuz etkiler.

Öz-yeterliliği gelişmiş bireyler bilişsel farkındalık becerilerine hayatlarında daha fazla yer vermektedirler (Pintrich ve Linnenrink, 2003). Yapılandırmacı öğrenme kuramının temelini bilişsel farkındalık oluşturmaktadır. Bilişsel farkındalık öğrencinin öğrenmeyi öğrenmesine imkân sağlar. Yapılandırmacı öğrenmenin başarısı bireyin öz-yeterlilik ve bilişsel farkındalığının yeterli düzeyde gelişmiş olmasına bağlıdır.

Yapılandırmacı öğrenme kuramında, özellikle proje yoluyla öğrenme sık kullanılan bir tekniktir (Özden, 2005). Öğrenci, proje yoluyla öğrenme sürecinde kaynaklara ulaşması ve ulaşılan kaynakları yorumlanması ve analiz edilmesi sürecinde yalnızdır. Öğrencinin bu süreçte motivasyonu, akademik başarısını, çabasını ve sabrını öz-yeterlilik etkiler. Yapılandırmacı öğrenme kuramında önemli yere sahip olan kendi kendine öğrenme, kendi kendine düzenleme, bilişsel farkındalık, kendi kendine değerlendirme, gözlem etkinlikleri öz-yeterlilikte de önemli bir yere sahiptir ve öz-yeterliliğin önemli kavramlarından biridir. Bu bakımdan yapılandırmacı öğrenme kuramı ile öz-yeterlilik arasında güçlü bir ilişki vardır.

Sosyal bilişsel kuramcılar öz-yeterliliğin, öğrencilerin belirli akademik görevleri yerine getirmelerini, akademik motivasyonlarını, tercihlerini ve performanslarının temel belirleyicisi olduğunu iddia ederler (Pajares ve Miller, 1997). Öz-yeterlilik, kişilerin belirlenmiş performans şekillerine ulaşmak için gereken faaliyetleri düzenleyip uygulayabilme kapasiteleri üzerine yargıları olarak tanımlanmıştır. Basitçe öz-yeterlilik; bu durumda bu görevi yerine getirebilir miyim? sorusunun cevabı ile ilgilidir. Öz-yeterlilik çocukların bir matematik problemi çözme, bir kitap okuma, bir bisikleti kullanma ya da kendi ayakkabılarını bağlama gibi her hangi bir şeyi yapabilmeye olan inancıdır (Pintrich, Linnenrink, 2003). Bandura, öz-yeterliliği şöyle tanımlar; bireyin kendi kapasitesine inanarak hayatını etkileyecek olaylarda performans sergilemesidir. Öz-yeterlilik insanların nasıl hissettiğini, nasıl düşündüğünü, kendilerini nasıl motive ettiklerini ve nasıl davrandıklarını açıklar (Bandura, 1994).

Öz-yeterlilik, motivasyonu etkiler. Yüksek öz-yeterliliğe sahip bireyler düşük öz-yeterliliğe sahip bireylere göre daha zor görevler içinde yer alırlar, daha fazla çaba harcarlar, daha sabırlıdırlar ve daha az endişelidirler (Awang-Hashim, O'Neil ve Hocevar, 2002). Öz-yeterlilik seviyelerinin yüksek olduğunu söyleyen öğrencilerin öğrenmelerinde daha etkili stratejiler kullandıklarını, daha zorlu hedefler belirlediklerini ve daha yüksek bir motivasyon seviyesine sahip olduklarını gösteren bulgular bulunmaktadır. Öz-yeterlilik, öğrencilerin hedef belirlemeleri ve bu hedeflere ulaşmaları üzerinde etkilidir (Edmons, 2002). Öz-yeterlilik, bireyin faaliyet tercihlerini, sarfettiği çabasını ve ortaya koyduğu sabrını etkiler. Öğrenme konusunda düşük öz-yeterliliğe sahip öğrenciler, ödev almaktan kaçınırlar. Kendilerini yeterli hisseden öğrenciler ise öğrenme faaliyetlerine katılmada daha istekli davranırlar. Öz-yeterliliği güçlü olan öğrenciler zorluklarla karşılaştıkları zaman, kendi yeteneklerinden şüphe duyan öğrencilere kıyasla daha fazla çaba sarf ederler ve daha sabırlıdırlar (Schunk, 1990).

Öz-yeterlilik, becerilerinin edinilmesinde ve becerilerinin ilerlemesinde, olumlu öz-değerlendirmeleri öğrenmesinde birey için kritik derecede önemlidir (Schunk, 2003). Öz-yeterlilik, dört temel kaynaktan elde edilen bilgilerden etkilenmektedir. Bu kaynaklar; deneyim, dolaylı yaşantılar, sözel ikna, psikolojik durumdur (Bandura, 1999; Corb 1996; Schunk, 2003; Pajares, 2003).

Bu çalışmada, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeylerine etkisinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1)Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeyine etkisi var mıdır?

2)Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeyine etkisi cinsiyete, okul türüne, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu çalışma, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterliliklerine etkisinin olup olmadığı saptamaya amaçladığından tarama modelidir. Alt amaçlar dikkate alındığında, araştırma tarama modellerinden izleme yaklaşımına uygun olarak düzenlenmiştir.

İzleme yaklaşımında, zamansal gelişim ya da değişimi belirlenmek istenen değişken, aynı eleman ya da birimler üzerinde, belli bir başlangıç noktasından alınarak, sürekli olarak ya da belli aralıklarla gözlenir (Karasar, 1998; Kaptan, 1998).

Çalışma Grubu

İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan, Özel Fevziye Mektepleri İlköğretim Okulu, Özel Nilüfer İlköğretim Okulu, Melahat Şefizade İlköğretim Okulu, Münevver Fergar İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, İnönü İlköğretim Okulu, Pınarbaşı İlköğretim Okulu, Mevlana İlköğretim Okulu, Sevgi İlköğretim Okulu, Tansel İlköğretim Okulu'nda öğrenim gören 274 erkek ve 252 kız olmak üzere toplam 526 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çocuklar için öz-yeterlilik ölçeğinin yurt içinde ve dışında ilköğretim birinci kademe öğrenciler için geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmamıştır (Choi, Fuqua, Griffin, 2001:475-489). Bundan dolayı araştırmacı tarafından ilköğretim birinci kademe öğrenciler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Çocuklar için öz-yeterlilik ölçeği: Bandura (1990: Akt.Steele-Dadzie, 2004:53) tarafından geliştirilen ve Türkiye'ye Çetin (2007) tarafından uyarlanan "Çocuklar İçin Öz-Yeterlilik Ölçeği" ve bu ölçeğin 9 alt boyutu kullanılmıştır. Bu boyutlar şunlardır: toplumsal kaynakları sıralamadaki öz-yeterlilik, akademik başarıdaki öz-yeterlilik; öz-denetimli öğrenmedeki öz-yeterlilik, boş zaman becerileri ve eğitici kol faaliyetlerindeki öz-yeterlilik, öz-denetim yeterliliği; diğer insanların beklentilerini karşılamadaki öz-yeterlilik; toplumsal öz-yeterlilik; öz-zorlama yeterliliği; ebeveyn ve toplum desteğini sıralamadaki öz-yeterlilik bulunmaktadır. Ölçek toplam 49 soruyu içermektedir. Bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 245 en düşük puan 49'dur. Ölçekle ilgili geçerlik ve güvenilirlik sonuçları şunlardır:

Türkçe ve İngilizce formları arasında ölçeğin tamamı ve her bir alt ölçeğe göre $P < .01$ düzeyinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Türkçe ve İngilizce form puanları arasında gerçekleştirilen ilişkili t- testi analizinde ise testin tamamı ve her bir soru düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır ($P > .05$). Her bir madde için alt ve üst grubu oluşturan puanlar arasında $P < .01$ düzeyinde anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Devamlılık katsayısı ($r = .762$) bulunmuş ve $P < .01$ düzeyinde anlamlı korelasyon değeri bulunmuştur. Alt faktörlerde ise $P < .01$ düzeyinde anlamlı derecede ilişki bulunmuştur. Güvenirlik katsayıları, tüm ölçek düzeyinde Cronbach Alfa (.95) katsayısı bulunmuştur. Her bir maddenin madde toplamla olan korelasyonu ($r = .66$) ile ($r = .44$) arasında; madde kalan korelasyonu ise ($r = .65$) ile ($r = .40$) arasında değişmektedir. Tüm ölçekte her bir maddeye göre madde toplam, madde kalan değerlerinin $P < .01$ düzeyinde anlamlı ilişki belirlenmiştir.

Kişisel bilgi formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan form, toplam 4 sorudan oluşmaktadır. Formun amacı, öğrencilerin kişisel özelliklerini belirlemektir. Bu amaçla formda, öğrencinin cinsiyeti, okul türü, anne-babanın eğitim durumu ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulanması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verilerinin toplanması aşamaları aşağıdaki şekildedir:

1) 2005–2006 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminin başlangıcında Münevver Fergar, Melahat Şefizade, Pınarbaşı, Tansel, Mevlana, Sevgi, FMV Özel Işık, Özel Nilüfer Koleji, Cumhuriyet, İnönü İlköğretim Okullarında 526 öğrenci üzerinde dönemin başında kişisel bilgi formu, çocukların için öz-yeterlilik ölçeği uygulandı.

2) 2005–2006 eğitim ve öğretim yılının sonunda Münevver Fergar, Melahat Şefizade, Pınarbaşı, Tansel, Mevlana, Sevgi, FMV Özel Işık, Özel Nilüfer Koleji, Cumhuriyet, İnönü İlköğretim Okulları'nda birinci uygulamaya katılan 526 öğrenci üzerinde çocukların öz-yeterlilik ölçeği ikinci kez uygulaması yapıldı.

Verilerin Analizi

Ölçek ve kişisel bilgi formu elde edilen veriler 10.0 SPSS paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Anlamlılık düzeyi $P < .05$ olarak belirlenmiş $P < .01$ düzeyindeki anlamlılıklar da belirtilmiştir. Veriler aşağıda belirtildiği gibi analiz edilmiştir.

1) Çocukları için öz-yeterlilik ölçeğinden alınan puanların aritmetik ortalaması alındı.

2) Öntest ve sontest puanları arasında fark olup olmadığı incelendi. Bu karşılaştırma için t- testi tekniği kullanıldı.

3) Sontest puanından öntest puanı çıkarıldı ve fark/etki puanı belirlendi.

4) Fark/etki puanı ile öğrencinin cinsiyeti, anne-babasının eğitim durumu, öğrencinin öğrenim gördüğü okul türü arasında ilişki olup olmadığı incelendi. Bu karşılaştırma için t- testi ve tekyönlü varyans analizleri yapıldı. Varyans analizlerin anlamlı çıktığı durumlarda Scheffe tekniği uygulandı.

Bulgular

Bu bölümde bu araştırmada yapılan istatistiki analizlerin bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 1: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisi

Alt Faktörler	n	\bar{x}	s.s.	Fark		
				t	sd	p
Toplumsal Kaynakları Sıralamadaki Öz-Yeterlilik (Öntest)	526	3,90	,79	3,10	525	,00
Toplumsal Kaynakları Sıralamadaki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,01	,73			
Akademik Başarıdaki Öz-Yeterlilik (Öntest)	526	4,15	,69	3,68	525	,00
Akademik Başarıdaki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,26	,65			
Öz-Denetimli Öğrenmedeki Öz-Yeterlilik (Öntest)	526	3,98	,68	1,59	525	,11
Öz-Denetimli Öğrenmedeki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,03	,62			
Boş Zaman Becerileri ve Eğitici Kol Faaliyetlerindeki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,07	,72	3,17	525	,00
Boş Zaman Becerileri ve Eğitici Kol Faaliyetlerindeki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,17	,65			
Öz-Denetim Yeterliliği (Öntest)	526	3,42	1,03	2,14	525	,03
Öz-Denetim Yeterliliği (Sontest)	526	3,54	1,04			

Tablo 1:Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisi

Diğer İnsanların Beklentilerini Karşılamadaki Öz-Yeterlilik (Öntest)	526	4,17	,78	3,32	525	,00
Diğer İnsanların Beklentilerini Karşılamadaki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,28	,66			
Toplumsal Öz-Yeterlilik (Öntest)	526	4,11	,73	2,95	525	,00
Toplumsal Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,21	,69			
Öz-Zorlama Yeterliliği (Sontest)	526	3,91	,83	2,46	525	,01
Öz-Zorlama Yeterliliği (Sontest)	526	4,01	,76			
Ebeveyn ve Toplum Desteğini Sıralamadaki Öz-Yeterlilik (Öntest)	526	3,99	,78	3,08	525	,00
Ebeveyn ve Toplum Desteğini Sıralamadaki Öz-Yeterlilik (Sontest)	526	4,01	,76			
Öz-Yeterlilik (Öntesttoplamlam)	526	3,99	,78	3,33	525	,00
Öz-Yeterlilik (Sontesttoplamlam)	526	4,10	,70			

Tablo 1'e göre, yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerine etkisi ile ilgili öntest toplam puanları ile sontest toplam puanları arasında istatistikî analiz yapılmıştır. Sontest puanları lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir [$t_{(525)} = 3,33$; $P < .01$]. Alt faktörlerde ise, toplumsal kaynakları sıralamadaki öz-yeterlilik alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark belirlenmiştir [$t_{(525)} = 3,10$; $P < .01$]. Akademik başarıdaki öz-yeterlilik alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t_{(525)} = 3,68$; $P < .01$]. Boş zaman becerileri ve eğitici kol faaliyetlerindeki öz-yeterlilik alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark görülmüştür [$t_{(525)} = 3,17$; $P < .01$]. Toplumsal öz-yeterlilik alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark bulunmuştur [$t_{(525)} = 2,95$; $P < .01$]. Diğer insanların beklentilerini karşılamadaki öz-yeterlilik alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t_{(525)} = 3,32$; $P < .01$]. Ebeveyn ve toplum desteğini sıralamadaki öz-yeterlilik alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark belirlenmiştir [$t_{(525)} = 3,08$; $P < .01$]. Öz-zorlama yeterliliği alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t_{(525)} = 2,46$; $P < .05$]. Öz-denetim yeterliliği alt faktörlerinde sontest lehine anlamlı fark bulunmuştur [$t_{(525)} = 2,14$; $P < .05$].

Tablo 2a: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Anne Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss
Okur-yazar değil	65	,18	,56
Okur-yazar	80	,07	,47
İlkokul	221	,07	,50
Ortaokul	64	,13	,46
Lise	49	,06	,46
Üniversite	32	,04	,32
Yüksek Lisans	10	,02	,39
Doktora	5	,02	,16
Toplam	526	,09	,48

Tablo 2a'ya göre yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeylerine etkisi anne eğitim durumuna göre en düşük aritmetik ortalama annesi yüksek lisans ve doktora mezunu olanlara ($\bar{x}=,02$), en yüksek aritmetik ortalama annesi okur-yazar değil ($\bar{x}=,18$) olanlara aittir.

Tablo 2b: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplarasası	1,063	7	,15	,63	,72
Gruplarıçi	124,128	518	,24		
Toplam	125,191	525			

Tablo 2b' ye göre, yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeylerine etkisi, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(7-518)}=,63$; $P>.05$].

Tablo 3a:Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Baba Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss
Okur-yazar değil	28	,29	,63
Okur-yazar	76	,05	,53
İlkokul	164	,11	,48
Ortaokul	85	,06	,43
Lise	88	,04	,42
Üniversite	58	,09	,56
Yüksek Lisans	16	,11	,38
Doktora	11	,00	,25
Toplam	526	,09	,48

Tablo 3a'ya göre yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerine etkisi baba eğitim durumuna göre en düşük aritmetik ortalama babası doktora mezunu ($\bar{x}=,00$); en yüksek aritmetik ortalama babası okur-yazar değil ($\bar{x}=,29$) olanlara aittir.

Tablo 3b: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşma Durumu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplarasası	1,64	7	,23	,98	,43
Gruplarıçi	123,54	518	,23		
Toplam	125,19	525			

Tablo 3b'ye göre, yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeylerine etkisi, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$F_{(7-518)} = ,98$; $P > .05$].

Tablo 4: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Alt faktörler	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Toplumsal Kaynakları Sıralamadaki Öz-yeterlilik	Erkek	274	,02	,82	2,39	524	,01
	Kız	252	,19	,80			
Akademik Başarıdaki Öz-yeterlilik	Erkek	274	,06	,73	1,74	524	,08
	Kız	252	,16	,62			
Öz-Denetimli Öğrenmedeki Öz-Yeterlilik	Erkek	274	,02	,64	2,53	524	,01
	Kız	252	,11	,56			
Boş Zaman Becerileri ve Eğitici Kol Faaliyetlerindeki Öz-yeterlilik	Erkek	274	,06	,73	,97	524	,32
	Kız	252	,12	,64			
Öz-Denetim Yeterliliği	Erkek	274	,07	1,22	,89	524	,37
	Kız	252	,16	1,27			
Diğer İnsanların Beklentilerini Karşılamadaki Öz-yeterlilik	Erkek	274	,12	,81	,54	524	,58
	Kız	252	,09	,71			
Toplumsal Öz-yeterlilik	Erkek	274	,08	,81	,25	524	,80
	Kız	252	,10	,69			
Öz-Zorlama Yeterliliği	Erkek	274	,02	,85	1,96	524	,05
	Kız	252	,16	,86			
Ebeveyn ve Toplum Desteğini Sıralamadaki Öz-yeterlilik	Erkek	274	,12	,95	,38	524	,70
	Kız	252	,09	,67			
Öz-yeterlilik Toplam	Erkek	274	,05	,53	1,95	524	,05
	Kız	252	,13	,42			

Tablo 4' e göre, yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterliliklerine etkisi tüm ölçek düzeyinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(524)} = 1,95$; $P > .05$]. Alt faktörlerde ise toplumsal kaynakları sıralamadaki öz-yeterlilik alt faktöründe kız öğrencilerin lehine [$t_{(524)} = 2,39$; $P < .05$]; öz-denetimli öğrenmedeki öz-yeterlilik alt faktöründe kız öğrencilerin lehine anlamlı fark saptanmıştır [$t_{(524)} = 2,53$; $P < .05$].

Tablo 5: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Okul Türüne Göre Farklılaşma Durumu

Alt Faktörler	Okul Türü	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Toplumsal Kaynakları Sıralamadaki Öz-yeterlilik	Özel	62	,07	,68	,39	524	,69
	Devlet	464	,11	,83			
Akademik Başarıdaki Öz-yeterlilik	Özel	62	,08	,43	,31	524	,75
	Devlet	464	,11	,71			
Öz-denetimli Öğrenmedeki Öz-yeterlilik	Özel	62	,08	,59	,64	524	,52
	Devlet	464	,03	,61			
Boş Zaman Becerileri ve Eğitici Kol Faaliyetlerindeki Öz-yeterlilik	Özel	62	,01	,64	,98	524	,32

Tablo 5: Yeni İlköğretim Programı Uygulamalarının Öğrencilerin Öz-Yeterlilik Düzeylerine Etkisinin Okul Türüne Göre Farklılaşma Durumu

	Devlet	464	,10	,70			
Öz-denetim Yeterliliği	Özel	62	,05	,97	1,14	524	,25
	Devlet	464	,14	1,28			
Diğer İnsanların Beklentilerini Karşılamadaki Öz-yeterlilik	Özel	62	,13	,64	,28	524	,77
	Devlet	464	,10	,78			
Toplumsal Öz-yeterlilik	Özel	62	,09	,65	,05	524	,95
	Devlet	464	,09	,77			
Öz-zorlama Yeterliliği	Özel	62	,06	,77	,31	524	,75
	Devlet	464	,09	,87			
Ebeveyn ve Toplum Desteğini Sıralamadaki Öz-yeterlilik	Özel	62	,02	,88	,92	524	,35
	Devlet	464	,12	,82			
Öz-yeterlilik Toplam	Özel	62	,06	,45	,49	524	,62
	Devlet	464	,09	,49			

Tablo 5' e göre, yeni ilköğretim programını uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterliliklerine etkisi tüm ölçek düzeyinde okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(524)} = ,49$; $P > .05$].

Tartışma

Bu araştırmada, yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterliliklerine etkisinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yeni ilköğretim programı uygulamalarının ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin öz-yeterliliklerini artırdığı söylenebilir. Bu araştırmanın bulgularıyla Moore (2005) yaptığı araştırma bulguları benzerlik göstermektedir. Moore (2005) grup çalışmasında kullanan yapılandırmacılık ve öz-yeterlilik, içsel motivasyon ile grup çalışması becerilerinin orta okul matematik dersi öğrencileri üzerinde etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, konuya ilişkin daha fazla değer edinme, daha fazla başarı motivasyonu, daha fazla içsel motivasyon, daha çok çaba, uzun süreli azim, üst düzey stratejilerinin daha sık kullanımı ve daha yüksek başarı ile sonuçlanmıştır. Öğrencilerin öz-saygısı ve sosyal becerileri artmakta, öğrenciler birbirleriyle daha çok kişiler arası ilişki kurmaya başlamışlardır.

Bu araştırmada yer alan alt faktörlere göre öğrencilerin akademik başarılarındaki öz-yeterlilik seviyelerini, öğrencilerin boş zaman becerilerini değerlendirme ve eğitici kol faaliyetlerindeki öz-yeterlilik düzeylerini, öğrencilerin öz-denetim yeterlilik düzeylerini, öğrencilerin toplumsal öz-yeterlilik düzeylerini, öğrencilerin öz-zorlama yeterliliği düzeylerini, öğrencilerin kendisi dışındaki insanların beklentilerini yerine getirmedeki öz-yeterlilik düzeylerini, öğrencinin ebeveyn ve toplum desteğini almada öz-yeterlilik düzeylerini, öğrencilerin

toplumsal kaynakları sıralamadaki öz-yeterlilik seviyelerini yeni ilköğretim programı olumlu yönde etkilemiştir.

Yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyine etkisi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alt faktörlerde ise toplumsal kaynakları sıralamadaki öz-yeterlilik ve öz-denetimli öğrenmedeki öz-yeterlilik alt faktöründe kız öğrencilerin lehine anlamlı fark saptanmıştır. Bu iki faktörde yeni ilköğretim programı uygulamaları kız öğrenciler erkek öğrencilere göre öz-yeterliliklerini daha olumlu etkilemiştir. Genel toplamda ise öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyi cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Yeni ilköğretim programı uygulamaları cinsiyetten kaynaklanabilecek öz-yeterlilik farklılıklarını ortadan kaldırmıştır denilebilir. Diğer bir ifade ile yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı etkinlikler öğrencilerin öz-yeterlilik seviyelerini birbirine yaklaştırmıştır. Yeni ilköğretim programı uygulamalarının öz-yeterliliğe etkisi açısından kız ve erkeklerde fark yaratmamıştır.

Yeni ilköğretim programını uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyine etkisi öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Özel okulların eğitim kalitesi ve eğitime ayırdığı bütçe devlet okullarına göre daha yüksektir. Buna bağlı olarak; özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerinin devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin öz-yeterlilik düzeylerine göre daha yüksek olması beklenmektedir. Ancak, özel ve devlet okullarında yeni ilköğretim programının uygulamaları arasında öz-yeterlilik düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yeni ilköğretim programının uygulamaları öğrencilerin öz-yeterliliğine etkisi açısından özel ve devlet okullarında öğrenim görmeye göre bir fark yaratmamıştır.

Yeni ilköğretim programı uygulamalarının öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeyine etkisi anne ve babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Anne ve babanın eğitim durumu öğrencilerin öz-yeterliliklerinin gelişimi açısından önemlidir. Anne ve babasının eğitim seviyesi düşük olan öğrencilerin öz-yeterliliklerinin gelişimi de yeterli olmamaktadır. Yeni ilköğretim programı uygulamalarının anne ve babanın eğitim seviyesinden doğabilecek öz-yeterlilik farklılıklarının ortadan kalkmasını sağladığı düşünülmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına dayanarak şu öneriler söylenebilir:

1) Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı uygulamalarının öğrencilerin öz-yeterliliklerine etkisi ile ilgili olarak çeşitli değişkenlerin kontrol altında tutulduğu kontrol gruplu deneme modelleriyle de test edilmelidir.

2) Öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyleri ile her dersteki akademik başarıları arasında ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesi için araştırmalar yapılmalıdır.

Kaynakça

- Awang-Hashim, R.; Fo'neil, H.; Hocoar, D. (2002, December). *Ethnicity, Effort, Self-Efficacy, Worry, and Statistics Achievement in Malaysia: A Construct Validation of State-Trait Motivation Model*. http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=6&hid=12&sid=fa71476e-b79f-40ee-b3cb_bcea452d04cf%40sessionmgr106 web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.

- Bandura, A. (1994). Self Efficacy. *Encyclopedia of human behavior, Encyclopedia of mental health, Academic Pres.* 4, 71–81, <http://www.des.emory.edu/mfp/Bandura1994EHB.pdf> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Bandura, A. (1999). *A social Cognitive Theory Of Personality*. In Pervin&John (Ed.), *Handbook Of Personality*, New York, Guilford Publications, 2, 154-196, <http://www.des.emory.edu/mfp/Bandura1999HP.pdf>
- Choi, N., Fuqa, D.; Griffin, W.B.(2001).Exploratory Analysis Of The Structure Of Scores From The Multidimensional Scales Of Perceived Self-Efficacy, *Educational & Psychological Measurement*, Jun.2, Vol. 61 Issue 3, p475, 15p, 5 charts <http://www.des.emory.edu/mfp/ChoiEtAl.pdf> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Corb, R. E.(1996). *Teaching Self-EfficacyAnd Motivatonnt To Student-Athletes*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Southern California University, California, USA.
- Edmons, H. (2002). *Grade Rention And Children's Academic Self-Efficacy And Use Of Slef-Protective Strategies*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Wayne State University, Michigan, USA.
- Gelen, İ. (2003). Bilişsel Farkındalık Stratejilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum, Okuduğunu Anlama ve Kalıcılığa Etkisi. . Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kılıç, V.; Bulut, S. (2006). İlköğretim matematik dersi öğretim programları ve kılavuzu (1-5 Sınıflar). K.Kiroğlu (Ed.). *Yeni İlköğretim Programları (1-5.Sınıflar)* (ss.183-364). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Küçüktepe, Ç. (2003). *Pedagojik konstruktivist yakalaşımına göre düzenlenmiş etkinliklerin öğrenci başarısına kalıcılığa ve kritik düşünme becerisine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karasar, N.(1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Moore, M.N. (2005). *Constructivısım Using Group Work and The Impact on Self-Efficacy, Instrinct Motivation, and Group Work Skills on Middle-School Mathematics Students*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Capella University, Capella.
- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Pintrich, P. R P Linnenrink, E. A.; (2003). *The Role Of Self-Efficacy Beliefs İn Student Engagement And Learning İn The Classroom*. 19 (2), 119-137. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=33&hid=6&sid=fa71476e-b79f-40ee-b3cb-bcea452d04cf%40sessionmgr106> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Pajares, F.; Miller, M.D.(1997). Mathematics self-efficacy and mathematical problem solving: Implications of using different forms. *Journal of Experimental Education*, Spring, Vol. 65 Issue 3, p213, 16p, 4 charts, 1 graph, <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=21&hid=7&sid=fa71476e-b79f-40ee-b3cb-bcea452d04cf%40sessionmgr106> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Pajares, F. (2003). Self Efficacy Beliefs, Motivation, And Achievement in Writing: A Review of The Literature. *Reading & Writing Quarterly*19 (2), 139-158. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=20&hid=7&sid=fa71476e-b79f-40ee-b3cb-bcea452d04cf%40sessionmgr106> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Schunk, D. H. (2003). Self-Efficacy For Reading And Writing: İnfluence Of Modeling, Goal Setting, And Self-Evaluation. *Reading & Writing Quarterl*, 19 (2), 106-111 <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=11&hid=13&sid=fa71476e-b79f-40ee-b3cb-bcea452d04cf%40sessionmgr106> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Schunk, D. H. (1990). Goal Setting and Self-Efficacy During Self –Regulated Learning., *Educational Psychologist*,25 (1)71-86. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdf?vid=13&hid=13&sid=fa71476e-b79f-40ee-b3cb-bcea452d04cf%40sessionmgr106> web adresinden 21 Nisan 2007 tarihinde edinilmiştir.
- Steele-Dadzie, T. E. (2004). *Relationships Among Teacher Self-Efficacy, Student Self-Efficacy, And Student Performance*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The State University New Jersey, USA.
- Yurdakul, B.(2004). *Yapılandırılmı öğrenme yaklaşımının öğrenenlerin problem çöme becerilerine, bilişötesi farkındalık ve derse yönelik tutum düzeylerine etkisi ile öğrenme süreçlerine katkıları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.